

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи урбаністичних досліджень

(повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань 10 Природничі науки
(шифр і назва)

спеціальність 106 Географія
(шифр і назва спеціальності)

освітній рівень Бакалавр
(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)

Освітня програма Урбаністика та міське планування
(назва освітньої програми)

вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна

Навчальний рік 2021/2022

Семестр 3

Кількість кредитів ECTS 4

Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Форма заключного контролю екзамен

Викладачі: Кононенко Олена Юріївна, доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: **Кононенко Олена Юрївна**, доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри економічної та соціальної географії

 проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 15 від «17» червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «30» серпня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії доц. Наталія КОРОГОДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – є сформувати у здобувачів освіти здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі при дослідженні міст. Основний зміст дисципліни передбачає ознайомлення із системою методів дослідження міст, детальне вивчення основних методів дослідження, а також формування навичок застосування їх на практиці..

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) успішне опанування курсів “Основи суспільної географії”, “Географія світу: міста та регіони”, “Вступ до урбаністичних студій”.
- 2) знання теоретичних основ суспільної географії, розміщення виробництва, розселення населення, загальних принципів проведення наукових досліджень.
- 3) володіння навичками роботи з картографічними джерелами, комп'ютерними програмами MS Word, MS Excel, програмним забезпеченням для користування Інтернетом, проведення простих математичних обрахунків.

3. Анотація навчальної дисципліни (до 700 символів):

Викладаються основи наукових уявлень про методи і методіку урбаністичних досліджень, можливості використання загальнонаукових, міждисциплінарних та спеціальних методів при вирішенні завдань різного рівня складності. Щодо базових методів дослідження – польового, описового, порівняльного, статистичного, вибіркового, експертних методів – викладаються умови та правила коректного застосування, алгоритм дій та особливості інтерпретації отриманих результатів. Однією з найважливіших цілей є формування у студентів навичок самостійно обирати той чи інший метод дослідження залежно від характеру і властивостей об'єкту та поставлених дослідницьких завдань.

Навчальна дисципліна «Методи урбаністичних досліджень» є однією зі складових комплексної підготовки фахівців рівня «Бакалавр», освітньої програми «Урбаністика та міське планування».

4. Завдання полягають в ознайомленні студентів з системою методів урбаністичних досліджень з поглибленим викладенням особливостей використання базових методів. У результаті вивчення дисципліни студенти мають *засвоїти базові поняття*: «метод дослідження», «методика дослідження», «методологія дослідження», вміти проводити емпіричні дослідження міст (СК-4), розуміти принципи статистичного спостереження та знати про можливості сучасної статистики надавати первинну інформацію для дослідження міста як територіальної системи (ЗК-1), а також *навчитись* проводити власні дослідження, а саме:

- розробляти методіку дослідження, що відповідає поставленим цілям і завданням (ЗК-1);
- формувати базу статистичних даних, здійснювати перевірку даних щодо можливості застосування обраних методів дослідження та отримання коректних результатів (ЗК-7, СК-3);
- використовувати міждисциплінарні та спеціальні методи дослідження міст (ЗК-1, СК-4);
- вміти коректно інтерпретувати отримані результати та формулювати наукові висновки та практичні рекомендації (ЗК-6);
- наочно представляти отримані результати, використовуючи графічний метод (ЗК-5).

5. Результати навчання за дисципліною: *(описуються з детальною достовірністю для розробки заходів оцінювання)*

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	систему методів урбаністичних досліджень	лекція	Тест, 60% правильних відповідей	3,75%
1.2	основні джерела суспільно-географічної інформації, класифікацію інформації за різними ознаками	лекція, практичні роботи		3,75%
1.3.	сутність та особливості застосування методу польових досліджень	лекція, практичні роботи		3,75%
1.4	сутність та особливості застосування порівняльно-географічного методу	лекція, практичні роботи		3,75%
1.5	основні прийоми та напрями використання статистичного методу в урбаністичних дослідженнях	лекція, практичні роботи		3,75%
1.6	загальні засади використання експертних методів в урбаністичних дослідженнях	лекція, практичні роботи		3,75%
1.7	сутність і особливості використання SWOT, PESTLE, А-В-С аналізу міст	лекція, практичні роботи		3,75%
1.8	поняття про вибірку та використання вибіркового методу в урбаністиці	лекція, практичні роботи		3,75%
2.1	проводити польові дослідження міст	практичні роботи	Перевірка та захист практичних робіт	2,5%
2.2	описувати та порівнювати різні об'єкти дослідження	практичні роботи		2,5%
2.3	формуванню масив статистичних даних та систематизувати їх	практичні роботи		2,5%
2.4	будувати статистичні графіки з використанням спеціалізованих комп'ютерних програм	практичні роботи		2,5%
2.5	проводити розрахунки індексів, середніх величин, показників варіації, та рядів динаміки з використанням спеціалізованих комп'ютерних програм	практичні роботи		2,5%
2.6	проводити опитування та анкетування	практичні роботи		2,5%
2.7	використовувати експертні методи при дослідженні міст	практичні роботи		2,5%
2.8	інтерпретувати результати та формулювати висновки дослідження	практичні роботи		2,5%
3	Комунікація: бути здатними до міжособистісної комунікації в процесі збору та систематизації інформації, при проведенні польових досліджень, обчислень та інтерпретації результатів дослідження	практичні роботи, групові та індивідуальні консультації	Захист практичних робіт,	5%
4.	Автономність та відповідальність: приймати рішення щодо вибору методів дослідження, інтерпретації отриманих результатів; самостійно проводити обчислення, використовувати методи урбаністичних досліджень, в тому числі в умовах невизначеності та часових обмежень.	практичні роботи	Перевірка та захист практичних робіт	5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибірових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+	+	+	+	+	+	+	
2. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук (P05)									+
3. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук (P06)									
4. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер (P08)									

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	3	4
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)							+		
2. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук (P05)	+				+	+		+	+
3. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук (P06)		+	+						
4. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер (P08)		+		+					

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення поставлених цілей навчання визначається за результатами письмових контрольних робіт, виконання практичних робіт та за результатами екзаменаційної роботи.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота (тест): РН 1.1.— РН 1.4 10 балів/6 балів.
2. Контрольна робота (тест): РН 1.5.— РН 1.8 10 балів/6 балів.
3. Контрольна робота (тест): РН 1.9.— РН 1.12 10 балів/6 балів.
4. Перевірка та захист практичних робіт РН 2.1-2.8 20/ 12 балів
5. Командна робота під час виконання практичних робіт, захист РН – 3,4 10/6 балів

- **підсумкове оцінювання** передбачає написання екзаменаційної роботи. Максимальна кількість балів за результатами перевірки роботи – 40 балів. Оцінюються знання, отримані на лекціях щодо теоретичних засад застосування методів урбаністичних досліджень, алгоритмів застосування методів, особливостей здійснення інтерпретації результатів дослідження, а

також навички, отримані під час виконання практичних робіт, що оцінюються при розв'язанні задач у білетах.

7.2 Організація оцінювання:

У курсі передбачено 3 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій та практичних робіт. Завершується дисципліна екзаменом.

Впродовж семестру проводяться тематичні контрольні роботи у вигляді тестів після завершення розгляду відповідних тем. Набуття студентами знань та навичок також оцінюється під час виконання та захисту практичних робіт. Для студентів, що впродовж семестру не набрали мінімальної кількості балів (20 балів) проводиться заключна семестрова контрольна робота з максимальною кількістю балів – 40.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі екзамену. Максимальна кількість балів на екзамені – 40, мінімальна кількість балів, що додається до семестрових – 24 бали.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№ п/п	Назва теми*	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
<i>Розділ 1. Поняття про методи урбаністичних досліджень. Традиційні методи географічних досліджень та їх використання у сучасних урбаністичних дослідженнях</i>				
1	Вступ. Тема 1. Мета, завдання і структура курсу «Методи урбаністичних досліджень»	2	2	4
2	Тема 2 Класифікація методів урбаністичних досліджень. Джерела інформації для проведення урбаністичних досліджень	2	2	4
3	Тема 3. Порівняльно-географічний метод	2	2	4
4	Тема 4. Організація і проведення польових досліджень	2	2	8
5	Тема 5 Метод спостереження. Контрольна робота 1	2	2	4
<i>Контрольна робота 1</i>				
<i>Розділ 2. Статистичний метод дослідження</i>				
6	Тема 6. Середні величини, поняття про варіацію	2	4	4
7	Тема 7. Метод статистичних групувань	2	2	4
8	Тема 8. Дослідження рядів динаміки	2	2	4
9	Тема 9. Індексний метод дослідження	2	2	4
10	Тема 10. Статистичні графіки, їх види та способи побудови.	2	2	4
<i>Контрольна робота 2</i>				
<i>Розділ 3. Експертні методи дослідження в урбаністиці</i>				
11	Тема 11. Метод Делфі	2	2	4
12	Тема 12. SWOT, PESTLE, А-В-С аналіз	4	2	4
13	Тема 13. Вибіркові спостереження. Методика проведення анкетувань, глибинних інтерв'ю, фокус-груп.	4	2	8
<i>Контрольна робота 3</i>				
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг **120 год**, в тому числі:

Лекцій – **30 год**.

Практичні заняття - **30 год**.

Самостійна робота **60 год**.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Clifford N., Cope M., Gillespie Th., French S. (eds.). Key Methods in Geography SAGE Publications, 2016.
2. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. – Одеса: Астропринт, 2005. 632 с.
3. Rogerson P.A. Statistical Methods for Geography: A Student's Guide. SAGE Publications, 2015. 424 p.
4. Грицевич В.С., Котик Л.І. Статистичні методи в суспільній географії: навчальний посібник-практикум для самостійної роботи студентів. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 64с.
5. Шаблій О. Математичні методи в соціально-економічній географії: Навчальний посібник. Львів: Світ, 1994. 304 с.

Додаткові:

1. Кілінська К.Й. Основи науково-дослідної роботи з географії: навч.-метод. Посібник. Чернівці: Рута, 2001. 112 с.
2. Колесников О.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
3. Трубина Е. Г. Город в теории: опыты осмысления пространства. Москва: Новое литературное обозрение, 2011. 520 с.
4. Методологія і методика наукових досліджень із соціально-економічної географії: конспект лекцій. Уклад. Н. І. Коновалова, М. М. Цепенда. Чернівці: Рута, 2007. 52 с.
5. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. Навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2001. 560 с.
6. Курс лекцій з дисципліни «Статистика». Частина 1. Теорія статистики. За ред. Є.І. Ткача. Тернопіль: Економічна думка, 2006 . 224 с.
7. Мармоза А.Т. Теорія статистики. Київ: Центр учбової літератури, 2013 592 с.
8. Пилипенко І.О., Мальчикова Д.С. Методики суспільно-географічних досліджень (на матеріалах Херсонської області): навч. посібник. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. 112 с.
9. Влах М., Гудзеляк І. Перцепційний підхід у суспільно-географічних дослідженнях міського простору (на матеріалах Львова) Економічна та соціальна географія. 2019. Вип. 82. С. 50-56.
10. Кушніренко О., Петренко-Лисак А., Шутюк О. Як досліджувати публічні простори в Україні: напрями і методи. Практичний посібник. / Київ: ВАДЕКС, 2020. 38 с.
11. Покляцький С.А. Методика суспільно-географічного дослідження умов життя населення великих міст України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Географічні науки. 2016. Вип. 4. С. 43-52.
12. Пальчук М. Методика суспільно-географічного дослідження взаємодії користувачів з публічними просторами міста. Вісник КНУ. Географія. 2017. № 4. С. 157-160.
13. Шаблій О. Суспільна географія: у 2 кн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015 . Кн. 1 : Проблеми теорії, історії та методики дослідження. 2015. 812 с.

Додаткові ресурси:

- Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
Офіційні сайти управлінь статистики в областях України